

Núria Caden

Núria Cadenas va sortir la setmana passada de la presó de Can Brians. Núria Cadenas sap des dels divuit anys què és una presó. Ho sap des que un 9 de setembre de 1988 va ser detinguda i, després de ser maltractada, conduïda a una presó espanyola. Aquí va iniciar un viatge per allò que una societat no vol veure, per unes cel·les on la injustícia queda sepultada pel silenci i la foscor. Ara, amb el llibre *Memòries de presó (1988-1992)*, editat per Tres i Quatre, tot surt a la llum. Amb tota la seva cruesa. Els que vénen a continuació, són uns fragments d'aquest relat, que esperem que ja sigui història per ella, tot i que, com ella explica, és present encara per a moltes persones:

Baby: Jo era la més jove i les altres preses em deien nena, *baby*, i em tractaven diferent. Sola, em sentia desprotegida, però connectada a totes elles, ni que fos per un *carro*, notava que els cops s'esmoreïen. A les nits plorava, em deixava anar.

Censura: Allà, a Múrcia, va ser la primera vegada que em van llegir i censurar les cartes, limitant-les, a més, a dues a la setmana. Si volia escriure en català, no m'impedien de fer-ho, formalment, perquè "*es una de las lenguas de Espana*", deien, però, és clar, alèshores enviaven la carta a traduir, a Madrid, i el retard que sofria no era gens discret: dos, tres, cinc mesos... De tant en tant, però, sí que n'escrivia alguna en català, per donar-los feina, com a mínim.

Droga: En teoria, la droga estava prohibida; però només en teoria. Les preses socials en tenien sempre. O bé l'entraven elles mateixes o bé la compraven. El mètode que utilitzaven era molt primari: s'ho entaforaven a la vagina. D'aquest sistema en deien *empetar-se*. Embolicaven la droga, la xeringa i l'agulla amb plàstic o làtex que obtenien de les restes de guants que feien servir les funcionàries per escorcollar-les, o bé de preservatius. Per no patir més del compte amb el volum de l'enginy, seccionaven la xeringa a fi d'escurçar-la, i dins posaven l'agulla. S'ho introduïen tot plegat com si fos un tampó.

Estètica: A la presó l'estètica no és una nimietat: la manicura i la depilació ocupen temps. I també n'ocupava fer-nos l'henna, que és una mena d'argila que, barrejada amb aigua, serveix per a reforçar el cabell. El reforça i el pot tenyir. Jo em feia l'henna amb ros i n'hi havia que se'ls tenyien de caoba o de negre. [...] Algú potser dirà: "Però, total, si no us havia de veure ningú, allà tancades", però no, et veus tu

Núria Cadenas explica en un llibre editat per Tres i Quatre la seva vivència a les presons espanyoles. El relat, recollit pels periodistes Josep Maria Pasqual i Eduard Company, és una denúncia de la brutalitat del sistema penitenciari.

mateixa i et veuen les companyes i és important sentir-te bé, no deixar-te.

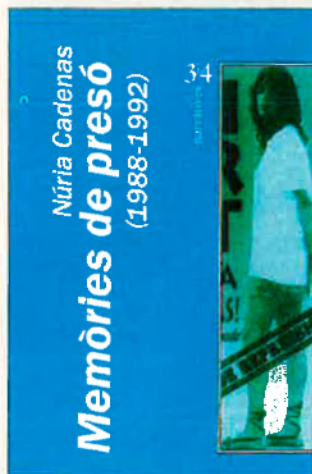
Feli i Juana: El que ja no feia cap mena de gràcia, tanmateix, era la violència que, massa freqüentment, envoltava les relacions de parella. Eren unes relacions basades en el domini i la submissió. Un dels elements de la parella adoptava el paper masculí i l'altra el femení, reproduint, imagino, allò que havien vist i viscut al seu voltant des de sempre. Les dones que feien de mascles eren despietadament autoritàries i les que actuaven com a femelles eren pusil·lanimement apocades. Les primeres adoptaven dels homes els tics més execrables, d'una manera grotesca i cruel. La Feli i la Juana eren un paradigma exacte d'aquesta mena de comportament.

Fotonovela: Entre les funcionàries, n'hi havia algunes que jo no podia ni veure. Una d'aquestes era la Fotonovela. Com que les antipaties acostumen a ser mútues, ella també em tenia entravessada. De vegades, ens enfrontàvem només amb l'esguard. Si, passejant pel pati, me la trobava, el creuament de mirades feia saltar espurnes, com si es freguessin dos cables d'alta tensió. També sentia una especial animadversió per la Machito. A mi no em suportava; ni a mi ni a ningú. Malgrat això, l'altra, la Fotonovela, era la més mala pècora. Si la Machito era vulgar, amb una fatxenderia barroera, que fins i tot caminant semblava treta d'un spaghetti-western, l'altra era més llesta, més tortuosa, de perversitat fina. Era molt del *Madri caní...* com un exemplar de l'*Abc*.

Harem: A Carabanchel, la Machito ja havia començat a muntar-se una mena d'harem amb les noies que més li agradaven i que s'hi prestaven o no sabien com escapolir-se'n. Un dia vaig entrar al *xiringuito* de les funcionàries i em vaig trobar una d'aquestes nanes fent la manicura a la Machito, i ella allà repapada.

'Hola': A propòsit, mai no vaig aconseguir que els pares m'entressin l'*Hola* ni res de semblant. Jo ja podia desfer-me en explicacions i repetir que sí, que el *Lluita* estava molt bé, però que, sovint, pels passadissos de Carabanchel es desencadenava un tràfic salvatge de revistes de *coti* i que alèshores m'aniria d'allò més bé tenir material per fer intercanvis, però res... no hi havia manera.

Lesbiana: Durant els interrogatoris sempre em van fer estar dempeus, tret dels moments en què entrava el *guapo*. Ells, mentrestant, a estones passejaven per la sala, a estones s'asseien. Com que feia hores que no dormia, de tant en tant intentava repenjar-me a la paret, i

... a cor obert

CARME PUÉRTOLAS

llavors algun d'ells em cridava, insultant-me o amenaçant-me:

—Eh, lesbiana, que te la fotrem!

Els comentaris obscens els agradaven especialment, entre pregunta i pregunta:

—Què hi fas, amb aquests Maulets amics teus, si són uns poca-pixa! Nosaltres som més homes!

Malaltia: La malaltia pren una dimensió més dramàtica en una presó, perquè no només propicia els atacs dels carcellers, sinó que dificulta o, fins i tot, impedeix la defensa. Ja no tens només el mal de la malaltia mateixa, sinó, a més, el que et causa —i te'n causa, que és com una espiral això— la presó.

Pares: Els meus pares han viscut una situació extrema al llarg de quatre anys, amb una filla adolescent a la presó per causes polítiques. I quan tot va acabar, era com si s'haguessin encès, brillaven. Al pare, els quatre anys de profunda infelicitat als ulls li van prendre la guspira. El gest sempre cap cot. El cos abatut. Ara, quan somriu, encara se li nota la ganyota adquirida pels anys de tristor. La mare és més dura. A ella, els ulls se li mig clouen. Sempre ha mirat amb fúria als ulls, la mare. El compromís social i polític amb què s'han mantingut al llarg de tota la seva vida tant ella com el pare, els ha fet rebre moltes patacades.

Penjada: Però no hi havia manera de fer persuadir la Pepa que es deixés de punxar allà

Núria Cadenas va sortir en llibertat de la presó de Can Brians dijous passat, dia 6 d'octubre. El peiple penitenciari d'aquesta militant independentista va començar el 9 de setembre de 1988, quan tenia divuit anys.

dins. Un dia, tanmateix, la Pepa va passar de la ratlla. No sé si és que li havien venut droga de més qualitat o si és que se n'havia injectada més del compte, però es va posar cega perduda. Després, ja fora de control, es va punxar una altra vegada. Va quedar penjada, absent, i en aquest estat va sortir del wàter, amb la xeringa clavada a la vena i gotejant sang per tot arreu. La Natàlia i jo estàvem assegudes a les lliteres de dalt, i d'un salt vam pujar-hi del tot, apartant-nos-en, fins a tocar la paret. Vèiem la sang degotar a poc a poc i la Pepa que avançava amb els ulls mig clucs, els moviments pastosos.

'Picoletó': Una altra de les distraccions més celebrades per aquella època era escoltar com els presos insultaven la guàrdia civil, el *picoletó*, que hi havia a la garita. Ja he explicat que nosaltres també ens en fotíem, però he de reconèixer que entre els nostres insults i els dels presos, no hi havia comparació. No hi podíem competir. Una de les seves especialitats era inventar-se unes dedicatòries magnífiques, enginyoses i interminables. Va haver-n'hi una que es va arribar a fer famosa:

—Picoletó: a tu et va parir la veïna perquè a ta mare li feia fàstic!

O aquella altra, que ja era tota una senyora maledicció:

—Mal càncer et surti a tot el fetge, que quan més corris més mal et faci, i quan t'aturis, re-bentis!

CARME PUÉRTOLAS

Reinserció: No me la vaig plantejar mai, la possibilitat de la "reinserció", per molts, molts motius. Quan el Bueren, el jutge de l'Audiència Nacional, davant les peticions de llibertat provisional, va dir que si volien veure'm al carrer podia ser-hi en quatre dies, només amb dos papers: un per renunciar a "*veleidades subversivas*" i, l'altre, amb quatre noms –"I si no en sap, que se'ls inventi!"–, en Fernando Salas li va respondre senzillament: "La Núria no és un cuc". I és tan fàcil com això, diantre, no cal donar-hi més voltes. No aniria enllac arrossegant-me: em sembla més difícil ser un cuc que una persona. Era qüestió de dignitat, amb mi mateixa i amb els altres. Acceptar la reinserció era admetre una culpabilitat, i jo no era culpable de res. Perdó? A qui havia de demanar perdó?

Relació: La forma més estranya de relació afectiva es realitzava per correu. Es tractava d'establir una relació amb un noi per carta. Vaig conèixer una presa que tenia una parella al carrer i que es va separar perquè, escrivint-se, va conèixer un altre home i hi va establir una relació. No s'havien vist mai, i no tan sols havien deixat les respectives parelles i ells dos n'havien format una de nova, sinó que, a més, se sentien absolutament enamorats!

Sida: Conèixer la Pepa i altres dones com ella m'ha ajudat a superar molts prejudicis. Hi havia persones més conscients, com la Pepa, però d'altres em treien de polleguera: no usaven preservatius per ignorància, per inconsciència, perquè "I què importa!", perquè "A ell no li agrada"; comparteixen xeringues: "Te-

Núria Cadenas ha esdevingut un símbol de la lluita per la llibertat al nostre país. Cançons, llibres, manifestacions i articles han posat de manifest un bon grapat d'actuacions irregulars de la justícia espanyola envers la independentista i han popularitzat el seu cas.

nint el pico preparat, qualsevol s'espera a desinfectar-lo"; es passaven les pinces perquè "És la meua *col·legui*"; i anar fent. Hi havia, d'altra banda, el fet que la majoria de dones que s'havien de dedicar a la prostitució depenien de la voluntat dels clients: "I ells no el volen, el preservatiu: 'Jo pago, jo mano', et diuen, i ja està".

Sorra: Encara guardo una capseta que ha resistit multitud d'escorcolls. No sé com, però la vaig conservar fins que vaig sortir. Dins hi tenia una mica de sorra de platja que em va dur una noia que sortia de permís. Cada vegada que efectuaven l'escorcoll les funcionàries, encuriosides, havien de mirar què diantre hi havia a la capsa, com si fossin criatures. Cada cop que obrien la caixa, queia una mica de sorra. Al final, després de mil i un escorcoll, només hi van quedar restes de sorra assecada a les juntures, que no van arribar a caure perquè les haurien hagut de rascar.

Traduccions: Quan vaig arribar a Múrcia, em van entrar només les cintes en anglès i en espanyol. Les que tenia en català me les havien retingudes, perquè deien que les havien de traduir –per què ho havien de fer amb les cançons en català i no amb les angleses?– Jo no em vaig molestar ni a preguntar-ho.

Vis-à-vis: El procés per quedar-se sense un vis-à-vis resultava tan simple com exasperant. Em cridaven per megafonia. Hi anava. La funcionària ordenava:

–Tregui's la roba!

Jo contestava:

–Sap perfectament que no ho faré.

I tornava cap a la cel·la.

M'havia quedat sense vis-à-vis. Així de senzill i així de fotut. Perquè per una banda hi havia el sentiment de frustració de saber que els pares eren allí al costat, esperant, separats de mi només per una paret, i que, malgrat la proximitat, no me'ls deixaven veure; i per l'altra banda, la impotència de saber que s'havien desplaçat des de Barcelona fins a Madrid i que haurien d'empendre el camí de tornada amb la sensació d'amargor de no haver pogut passar ni uns minuts junts. Mil dos-cents quilòmetres fets en va!

'Xapeig': Dèiem *xapeig* al fet de romandre tancades –en aquell cas com a protesta; un *xapeig* és un acte reivindicatiu des de dins de la presó– a les cel·les. És molt difícil fer-se a la idea de com pot ser d'angoixós passar dies i més dies tancades en cel·les diminutes, sense parlar pràcticament amb ningú. La Sabina, de vegades, explicava com li havien sortit tots els cabells blancs que tenia. "Va ser el *xapeig* llarg, en qüestió de quinze dies em vaig quedar amb el cap així. Als matins, em feia por de mirar-me al mirall perquè els cabells blancs em sortien d'un dia per l'altre." Recollit per **Pere Martí**